

LAİK VE BİLİMSEL EĞİTİM

2025-2026 ÖĞRETİM YILI

VELİ BİLGİLENDİRME BROŞÜRÜ

Değerli Veliler,

Bizler, Türkiye Halk Temsilcileri Meclisi (THTM) üyesi olan ve halen devlet okullarında çeşitli kademelerde çalışan idareci ve öğretmenleriz.

Yıllardır Cumhuriyeti savunmak ve ülkemizin geleceği olan çocuklarımızın sağlıklı, mutlu gelişimlerini sağlamak için laik, bilimsel ve parasız eğitim mücadelesi veriyoruz. Çocuklarımızın başarılarına engel olan, hatta hayatlarını karartan tüm piyasacı ve gerici uygulamalara karşı velileri bilgilendirmeyi öncelikli görevimiz olarak görüyoruz. Bu broşürü de çocuklarımızı gericilikten ve her türlü sömürüden korumak için neler yapabileceğinize ilişkin bilgi vermek amacıyla hazırladık.

Broşür iki bölümden oluşuyor. İlk bölümde tüm öğretim kademelerinde karşılaşılan ortak sorunları ve bunlara karşı yapılması gerekenleri derledik. İkinci bölümde ise çocuk işçiliğinin devlet eliyle meşrulaştırılması ve kurumsallaşması anlamına gelen MESEM uygulamasını her yönüyle açıkladık. İki bölümde de mevzuattaki işleyiş, uygulamada karşılaşılabilecek durumlar, veli ve öğrencilerin yasal hakları, bu hakları korumak için kullanılabilecek araçlar ve destek alınabilecek kurumlarla ilgili bilgiler yer alıyor.

KAZANIMLARIMIZ, HAKLARIMIZ

Cumhuriyetin eğitim alanında getirdiği kazanımlar ve haklarımızla ilgili genel ilkeleri sıralayarak başlayalım:

1. Öncelikle kamusal eğitimden yana olunmalı. Devlet okullarını tercih edin. Uzun yıllardır eğitimi özelleştirmek, kamusal eğitimi yok etmek için özel okulların ağırlığını artıran politikalar uygulanıyor. Bu politikaların sonucunda özel okullara kamusal kaynaklar aktarılıyor, devlet okullarındaki eğitimin niteliği bilinçli olarak düşürülerek yurttaşlar özel okullara mahkûm ediliyor. Özel okullar çağdaş ve nitelikli eğitim verdiklerini iddia etseler de aslında eğitimi satılan bir mala dönüştürdüler. Cumhuriyet, her yurttaşa kamusal ve eşit eğitim hakkının sağlanması demektir. Devlet bu hizmeti sağlamakla yükümlüdür. Devlet okuluna gitmek, orada nitelikli eğitim talep etmek her yurttaşın hakkıdır.

2. Veli gruplarında Cumhuriyetçi velilerle arkadaşlık ve dayanışma ilişkisi geliştirin. Okul-aile birliklerinde görev alın, okul-aile birliği ve veli toplantılarına mutlaka katılın.

3. Gerici saldırı son derece kapsamlı ve büyük olsa da devlet okullarında hâlâ yüzbinlerce Cumhuriyetçi öğretmen vardır. Bu öğretmenler maruz kaldıkları yoğun baskıya karşın her gün okullarda onlarca gerici faaliyeti durdurmaktadır. Bu öğretmenlere güvenin, Cumhuriyetçi öğretmenlere destek olun, onların çevresinde örgütlenin. Gerek duyduğunuzda öğretmen sendikalarından destek isteyin.

4. Devlet okullarında çeşitli başlıklarda para istenmektedir. MEB okullara maddi kaynak ayırmadığı için en temel ihtiyaçlar dahi velilerden karşılanmaktadır. Acil ihtiyaçlar olduğu için çoğu kez para ödenmesine itiraz etmek hiç kolay değil. Ancak kamusal eğitim için mücadele etmekten ve devletten okulun ihtiyaçlarını karşılanmasını talep etmekten çekinmeyin.

5. Türkiye Halk Temsilcileri Meclisine katılarak gerici ve piyasacı eğitim sistemine karşı sürdürülen faaliyetleri takip edin. THTM'nin düzenlediği Aydınlanma Seminerlerine katılın. Bulduğunuz yerleşimde Aydınlanma Seminerleri yapılmasına ön ayak olun.

1. BÖLÜM: ÇOCUKLARIMIZI GERİCİLİKTE KORUYACAĞIZ!

Eğitimde laiklik karşıtı uygulamaların en önemlileri zorunlu din dersi, seçmeli dersler ve sosyal etkinliklerdir.

A. Zorunlu Din Dersi Kabul Edilemez

İlkokuldan lise bitene kadar uygulanan zorunlu din dersi, öğrencilerin akademik başarılarını engellemektedir. Çocuğunuzun tüm kademelerde din dersinden muaf olması için gerektiğinde dava açmaktan çekinmeyin. Bu yönde mahkeme kararları bulunmaktadır. Din dersinden muaf olan öğrenciler lise ve üniversite sınavlarında da bu dersten muaftır. Muafiyet sürecinin ilk aşaması okula dilekçe vermektir. Bazen bu dilekçeyi İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne de vermek gerekebilir.

THTM'nin hazırladığı dilekçe örneği aşağıda yer almaktadır.

..... İLÇE MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ'NE/..... OKULUNA

TALEPTE BULUNAN:

KONU: kızının/oğlunun "din kültürü ve ahlak öğretimi" dışındaki "din eğitim ve öğretimi" derslerinden muaf tutulması hakkında.

Kızım/Oğlum....., ili
..... ilçesi, İlkokulu/Ortaokulu, sınıfı öğrencisi olarak eğitim ve öğretim görmektedir. Kızımın/oğlumun almış olduğu temel eğitim içerisinde Anayasanın zorunlu dersler arasında yer verdiği, dinlerle ilgili genel kültürü içeren "din kültürü ve ahlak öğretimi" dersi dışında bir dinin, İslam dininin eğitim ve öğretimine ilişkin dersler de yer almaktadır.

Anayasanın 24. maddesine göre, "herkes dini inanç ve kanaat özgürlüğüne sahip olup "kimse dini inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz." İlk ve ortaöğretim kurumlarında "din kültürü ve ahlak öğretimi" zorunlu dersler arasındadır. Bunun dışındaki bir dinin eğitim ve öğretimi zorunlu olmayıp "kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanuni temsilcisinin talebine bağlıdır." Talep olmaksızın bir dinle, kitabıyla, peygamberiyle, dinsel kurallarıyla ilgili ders verilemez.

Kızım/Oğlum'ın talep tarihinden itibaren, zorunlu tutulan din eğitim ve öğretimi derslerinden, (Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 2. maddesi, Anayasanın 4. maddesi, 24. maddesi, Avrupa İnsan Hakları ve Sözleşmesi'nin 9. maddesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin Ek 1. No.lu Protokolünün 2. maddesi, Anayasasının 90. maddesinin beşinci fıkrası ve benzer yasal düzenlemelere aykırı olduğu ve bu konuda birçok mahkeme kararı bulunduğu gerekçesiyle) muaf tutulmasını talep ederim.

...../...../2025

Ad Soyad:

Adres:

İmza:

B. İlkokul, Ortaokul ve Liselerde Seçmeli (!) Dersler Aşında Zorunlu Din Dersidir

Tüm okul kademelerinde okutulan derslerin bir kısmı zorunlu, bir kısmı ise seçmeli derstir. Zorunlu dersler dışındaki seçmeli dersler belirlenirken öğrenci ve velilerin istedikleri derslerin verilmesi bir seçme hakkı ve özgürlük olarak duyuruldu. Ancak şimdi seçmeli ders sistemi öyle bir işliyor ki tüm sınıflarda öğrenciler zorunlu din dersi dışında en az iki saat daha din dersi almak zorunda kalıyor. Sistemin nasıl işlediğine bakalım: Bakanlık bir çizelge yayımlar, zorunlu ve seçmeli dersleri belirler.

Çizelgeler şunlardır:

İlkokul ve Ortaokul için

İLKÖĞRETİM KURUMLARI (İLKOKUL VE ORTAOKUL) HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ											
DERSLER		SINIFLAR									
		İLKOKUL					ORTAOKUL				
		1	2	3	4	5	6	7	8		
ZORUNLU DERSLER	Türkçe	10	10	8	8	6	6	7	8	5	
	Matematik	5	5	5	5	5	5	5	5	5	
	Hayat Bilgisi	4	4	3							
	Fen Bilimleri			3	3	4	4	4	4		
	Sosyal Bilgiler					3	3	3	3		
	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük										
	Yabancı Dil		2	2	2	3	3	4	4		
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi					2	2	2	2		
	Görsel Sanatlar	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
	Müzik	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
	Beden Eğitimi ve Oyun	5	5	5	2						
	Beden Eğitimi ve Spor					2	2	2	2		
	Teknoloji ve Tasarım							2	2		
	Trafik Güvenliği				1						
	Bilgi Teknolojileri ve Yazılım					2	2				
	Rehberlik ve Yönlendirme						1	1	1	1	
İnsan Hakları, Vatandaşlık ve Demokrasi					2						
ZORUNLU DERS SAATİ TOPLAMI		26	28	28	30	30	30	30	29		
SEÇMELİ DERSLER	İnsan, Toplum ve Bilim	Matematik ve Bilim Uygulamaları (2)					2	2			
		Okuma Becerileri (2)					2	2			
		Yazarlık ve Yazma Becerileri (4)					(1x2)	(1x2)	(1x2)	2	
		Yabancı Diller ve Lehçeler (4)					2	2	2	2	
		Yabancı Dil (4)					2	2	2	2	
		Çevre Eğitimi ve Bilim Değerliği (1)						2	2		
		"Sehrimiz ..." (1)					(1x2)	(1x2)	(1x2)	2	
		Hukuk ve Adalet (1)					2	2	2		
		Dinleme Eğitimi (2)						(1x2)	2		
		Robotik Kodlama (2g)					2	2			
	Yapay Zeka Uygulamaları (2)							2	2		
	Proje Tasarım ve Uygulamaları (3)					(1x2)	(1x2)	(1x2)			
	Okul Temelli Sosyal Sorumluluk Çalışmaları (3)					2	2	2			
	Medya Okuryazarlığı (1)						2	2			
	Aile Bilgisi (2)					(1x2)	(1x2)	(1x2)			
	Tenise-Yazarlık Becerileri (2)					(1x2)	(1x2)	(1x2)	2		
	Türk Sosyal Hayatında Aile (1)					2	2	2	2		
	Kur'an-ı Kerim (4)					2	2	2	2		
	Peygamberimizin Hayatı (4)					2	2	2	2		
	Tenise Dini Bilgileri (2)					2	2	2	2		
Kültür ve Medyaya Yönelik Yön Verileri (2)					2	2	2	2			
Din, Ahlak ve Değer	Ahlak ve Vatandaşlık Eğitimi (2)					(1x2)	(1x2)	(1x2)			
	Gelecek Kuralları ve Nizamet (2)					2	2	2	2		
	Müzik (4)					(1x2)	(1x2)	(1x2)			
	Spor ve Fiziki Etkinlikler (4)					2	2	2	2		
	Oyun ve Oyun Etkinlikleri (2)					(1x2)	(1x2)	(1x2)			
	Dijital Sanatlar (2)					(1x2)	(1x2)	(1x2)			
	Musik ve Destanlarımız (2)					(1x2)	(1x2)	(1x2)	2		
	Gelecekteki Sanatlar (2)					(1x2)	(1x2)	(1x2)			
	Halk Oyuncuları (4)					2	2	2	2		
	SEÇMELİ DERS SAATİ TOPLAMI						8	8	8	6	
SERBEST ETKİNLİKLER DERS SAATİ		4	2	2							
TOPLAM DERS SAATİ		30	30	30	30	38	38	38	35		

Lise için

ANADOLU LİSESİ						
HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ						
DERSLER		9.	10.	11.	12.	
		SINIF	SINIF	SINIF	SINIF	
ORTAK DERSLER	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI	5	5	5	5	
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	2	2	2	2	
	TARİH	2	2	2	-	
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	-	2	
	COĞRAFYA	2	2	-	-	
	MATEMATİK	6	6	-	-	
	FİZİK	2	2	-	-	
	KİMYA	2	2	-	-	
	BİYOLOJİ	2	2	-	-	
	FELSEFE	-	2	2	-	
	İKİNCİ YABANCI DİL	4	4	4	4	
	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR	2	2	2	2	
	GÖRSEL SANATLAR-MÜZİK	2	2	2	2	
	SAGLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ	1	-	-	-	
ORTAK DERS SAATİ TOPLAMI		32	33	19	17	
SEÇMELİ DERSLER	AKADEMİK ÇALIŞMALAR	SEÇMELİ MATEMATİK (2)	-	-	6	6
		TEMEL MATEMATİK (2)	-	-	2	2
		SEÇMELİ FİZİK (2)	-	-	4	4
		SEÇMELİ KİMYA (2)	-	-	4	4
		SEÇMELİ BİYOLOJİ (2)	-	-	4	4
		SEÇMELİ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI (2)	-	-	(3)(5)	(3)(5)
		SEÇMELİ TARİH (1)	-	-	(2)(4)	(2)(4)
		ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ	-	-	-	(2)(4)
		SEÇMELİ COĞRAFYA (2)	-	-	(2)(4)	(2)(4)
		PSİKOLOJİ (1)	-	-	2	2
		SOSYOLOJİ (1)	-	-	2	2
		MANTIK (1)	-	-	2	2
		SEÇMELİ İKİNCİ YABANCI DİL (2)	-	-	(2)(3)(4)(5)	(2)(3)(4)(5)
		FEN BİLİMLERİ UYGULAMALARI (2)	-	-	(2)(3)	(2)(3)
	MATEMATİK UYGULAMALARI (2)	-	-	(2)(3)	(2)(3)	
	İNSAN, TOPLUM VE BİLİM	ASTRONOMİ VE UZAY BİLİMLERİ (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
		SOSYAL BİLİM ÇALIŞMALARİ (2)	(2)(3)	(2)(3)	(2)(3)	(2)(3)
		BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ VE YAZILIM (4)	1	(1)(2)(3)	(1)(2)(3)	(1)(2)(3)
		PROJE TASARIMI VE UYGULAMALARI (4)	(2)(3)(4)	(2)(3)(4)	(2)(3)(4)	(2)(3)(4)
		DÜŞÜNME EĞİTİMİ (1)	(1)(2)	(1)(2)	-	-
		DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI (1)	1	1	1	1
		SÜRDÜRÜLEBİLİR TARIM VE GIDA GÜVENLİĞİ (1)	-	(1)(2)	(1)(2)	-
		İKLİM, ÇEVRE VE YENİLEBİLİR ÇÖZÜMLER (1)	-	(1)(2)	(1)(2)	-
		TEMEL HUKUK BİLGİSİ (1)	-	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
		GİRİŞİMCİLİK (1)	-	-	(1)(2)	(1)(2)
		METİN TAHLİLİLERİ (2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	-
SEÇMELİ İKİNCİ YABANCI DİL (4)		(2)(4)	(2)(4)	(2)(4)	(2)(4)	
OSMANLI TÜRKÇESİ (1)	2	2	2	2		
DİN, AHLAK VE DEĞER	TÜRK DÜNYASI COĞRAFYASI (1)	-	(1)(2)	(1)(2)	-	
	ORTAK TÜRK EDEBİYATI (1)	-	(1)(2)	(1)(2)	-	
	ORTAK TÜRK TARİHİ (1)	-	(1)(2)	(1)(2)	-	
	KUR'AN-I KERİM (4)	2	2	2	2	
	KUR'AN-I KERİMİN ANLAM DÜNYASI (2)	-	-	2	2	
	PEYGAMBERİMİZİN HAYATI (4)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	
	TEMEL DİNİ BİLGİLER (2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	
KÜLTÜR, SANAT VE SPOR	TÜRK DÜŞÜNCE TARİHİ (1)	-	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	
	KLASİK AHLAK METİNLERİ (1)	-	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	
	ADABI MUŞERRET (1)	1	1	-	-	
	TÜRK SOSYAL HAYATINDA AİLE (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	
	İSLAM BİLİM TARİHİ (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	
	TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ (1)	(2)(4)	(2)(4)	(2)(4)	(2)(4)	
	İSLAM KÜLTÜR VE MEDENİYETİ (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	
	SPOR EĞİTİMİ (1)	(1)(2)(3)	(1)(2)(3)	(1)(2)	(1)(2)	
	SANAT EĞİTİMİ (1)	(1)(2)(3)	(1)(2)(3)	(1)(2)	(1)(2)	
	SEÇİLEBİLECEK DERS SAATİ SAYISI		7	6	20	22
	REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	1	1	1
TOPLAM DERS SAATİ		40	40	40	40	
PROGRAM DIŞI ETKİNLİKLER		SOSYAL SORUMLULUK PROGRAMI HAYATBOYU ÖĞRENME/SERTİFİKASYON				

Uzun zamandır uygulanan “Seçmeli Dersler” çizelgesi en son ilkököl ve ortaoköl için 2023, liseler içinse 2025 yılında güncellendi.

Çizelgede seçmeli dersler bölümünde alt gruplar var. Her alt gruptan en az bir ders seçilmesi zorunlu tutuluyor. Her iki çizelgede de “Din, Ahlak ve Değer” bölümü var; öğrenci oradaki derslerden birini seçmek zorunda.

“Seçmeli dersler bölümünden en fazla on ders seçip bir grup oluşturun” diyorlar, okul idaresinin seçtiği on dersten öğrenciler tercih yapıyor. Yeterli sayıya ulaşıldığında ise o ders açılıyor.

Çoğu durumda on ders arasından dahi seçim yapılamıyor. Okul idaresi dersleri seçip seçilen dersleri içeren çizelgeyi öğrencilere dağıtıyor. “Bu kâğıdı velilerinize imzalatın, yarın getirin” diyor. Okul idaresi de din derslerinden en az bir tane seçmek zorunda kalıyor.

Ders seçimleri, bir önceki eğitim-öğretim yılının ocak-şubat aylarında yapılıyor. Size imzalatılan kâğıttaki dersleri çocuklar bir sonraki yıl görecektir. İmzalı kâğıtlar toplandıktan sonra okul idaresi ders seçimlerini MEB’nin e-Okul sistemine hemen işliyor. Öğrencinin göreceği seçmeli dersler böylece kesinleşmiş oluyor.

Oysa seçmeli ders demek, öğrenci ve velilerin özgürce seçim yapabilmelerine olanak sağlamak demek. Ancak bunun tam tersi oluyor. Zorunlu olan din dersi yanında başka din dersleri de okunmak zorunda bırakılıyor, üstelik bunun için veli onayı alınmış oluyor.

Süresi içinde ders seçimi yapmayan öğrencilerin seçmeli dersleri ise okul idaresi tarafından belirleniyor.

Ne Yapabiliriz?

Seçmeli dersler belirlenirken okulun fiziki olanakları ve okuldaki öğretmen kadrosu göz önünde bulundurulur. Kimi zaman, seçtiğiniz dersin verilmesi için yeterli sayıda öğretmen olmadığı gerekçe gösterilebilir; ancak biliniz ki bir dersi okutacak öğretmen okulda yoksa dahi başka okullardan görevlendirme yapılarak veya ücretli öğretmen talep edilerek açık kapatılabilir.

Ders seçimi yaparken Cumhuriyetçi öğretmeninizden destek isteyin. Okulun seçtiği ders grubunu öğretmenle birlikte inceleyerek başka seçenekler olabilir miydi diye araştırın.

Önümüzdeki dönem çocuğunuzun alacağı seçmeli dersleri okul idaresinden isteyip derslerin seçilmesinde yönetmeliğe uyulmadığı, dersleri öğrencinin seçmediğine ilişkin bir dilekçe yazın ve bu dilekçeyi okul idaresine verin. Seçilen derslere göre "1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun laiklik ilkesine uyulmadığı"nı vurgulayın.

Bu dilekçeden 2 nüsha yazın ki birisi okulda, birisi de sizde kanıt olarak kalsın. 2 nüshayı da okul idaresine verin; idare, sizde kalacak nüshayı, dilekçenizi aldığınızı belirtecek biçimde imzalasın/damgalasın. Gerek duyarsanız THTM'den bu konuda hukuksal destek isteyin.

Okul yönetimi "başka ders yok, öğretmen yok" diyemez. Talep varsa, ders açılmak zorundadır.

- En az 10 öğrenci bir dersi isterse, o ders açılmalıdır (MEB yönetmeliği).
- Talep edilen dersler açılmıyorsa yazılı olarak dilekçe verin.
- Veli ve öğrenci olarak dilekçe hakkınızı kullanın.
- Tek başınıza değil, diğer velilerle birlikte hareket edin!

C. Sosyal Etkinlik Adı Altında Yapılanlar

Sosyal etkinlik ve kulüp faaliyetleri eğitimde çok önemli bir yer tutar. Öğrencinin yalnızca akademik bilgi edinmesinin dışında sosyalleşmesine, kendini ifade etmesine, toplum ve çevre için gördüğü bir sorunu çözmek için adım atmasına olanak sağlar. Böylelikle çocuğun çok yönlü gelişimi sağlanmış olur. Sosyal kulüpler tüm okul kademelerinde vardır. Öğrenci istediği bir kulübe girip orada çalışmalarına katılır.

Kulüpler dışında da okullarda çeşitli sosyal etkinlikler yapılır. Bir öğretmenin öğrencileri bir geziye götürmesi, okulda organize edilen bir söyleşi, bir müzik faaliyeti, okul içinde spor turnuvası düzenlemek gibi faaliyetler yararlıdır. Bu faaliyetler yasalara uygun, eğitimin amaçlarına uygun olmalıdır ve okul yönetiminin onayını gerektirmektedir.

Ancak bu faaliyetler kesinlikle zorunlu tutulamaz. Her etkinlik ve kulüp faaliyeti için yazılı veli onayı şarttır.

Veli onayı olmadan:

- Öğrenci hiçbir sosyal kulübe dahil edilemez.
- Dini içerikli faaliyetler yapılamaz.
- “Değerler eğitimi” adı altında yönlendirici içerikler verilemez.

MEB Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği Madde 6: Etkinlikler için yazılı veli izni gerekir.

Okul Öncesi ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği: Eğitimin içeriği aile onayı ile şekillenir.

TC Anayasası Madde 42: Zorunlu eğitimin dinsel esaslara göre yapılamayacağını belirtir.

D. Tarikatlarla Yapılan Protokoller

Okullarda gericilik hamlesi din derslerinden veya sosyal etkinliklerden ibaret değil. Zaten okulda idareci ve öğretmenler tarafından düzenlenen sosyal etkinlikler büyük oranda öğrenci gereksinimleri gözetilerek ve pedagojik ilkeler doğrultusunda yapılıyor. Bu açıdan Bakanlığın ihtiyacını karşılamıyor. Bu duruma buldukları çözüm ise okul dışından kurumlara okul içinde etkinlik yapma fırsatı vermek. Bakanlığın 2000 yılından itibaren imzaladığı protokollerle dinci gerici vakıflar-dernekler okulları sarmış durumda. Bakanlığın ardından İl Milli Eğitim Müdürlükleri de ayrıca birçok kurumla protokol imzalıyor.

Milli Eğitim Bakanı, bakanlığın 2023 yılı itibarıyla geçerli 2 bin 709 tane protokolü olduğunu söylemiş, her geçen gün bunlara yenilerinin ekleneceğini duyurmuştu. Protokol imzalanan vakıflardan-derneklerden bazıları şunlar:

- Peygamber Sevdalıları Vakfı
- Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı
- Safa Vakfı
- Ensar Vakfı
- İmam Hatipliler ve Mezunlar Derneği
- TÜGVA (Türkiye Gençlik Vakfı)
- Kur'an-a Hizmet Derneği
- İlim Yayma Cemiyeti
- Mirasımız Kudüs Derneği
- 15 Temmuz Derneği
- Deniz Feneri Derneği
- Cihannüma Derneği

Geçmiş yıllarda "Anayasaya ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununa aykırı olduğu" iddia edilerek açılan davalarda bazı protokoller için yürütmeyi durdurma kararı çıktı. Bugün de kimi kuruluşlar bunun mücadelesini veriyor.

Bu protokollerin anlamı şudur: Okula bir dernek veya vakıf görevlisi, elinde MEB ile imzalamış olduğu protokol belgesiyle gelir. "Biz bu okulda şu etkinliği yapacağız. MEB'den veya İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden izniniz var" der. Okullara her gün bu doğrultuda onlarca yazı geliyor. Cumhuriyetçi idareci ve öğretmenler ise birçoğunu çeşitli gerekçelerle reddediyor; bu vakıfları-dernekleri okula sokamamak için çaballıyor.

Burada en önemli yasal dayanak, bu etkinlikler için veli onayının şart olmasıdır. Bu yüzden en başta velilerden "Çocuğumun şu tarihte, şu etkinliğe katılmasına izin veriyorum" ibaresinin geçtiği bir belgeye imza atması istenir. Bu onay belgesini imzalamamakla yetinmemek, bu etkinliklerin okulda hiç gündem olmamasını sağlamak için THTM olarak okula daha en baştan bir dilekçe verilmesini öneriyoruz.

THTM'nin velilere yardımcı olmak üzere hazırladığı dilekçe şöyledir:

..... Okulu/Lisesi Müdürlüğüne,

Okulunuzun sınıfı öğrencilerinden numaralı'ın velisiyim.

Anayasanın 24. maddesinde açıkça belirtildiği üzere, "herkes dini inanç ve kanaat özgürlüğüne sahiptir" ve "kimse dini inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz." Ayrıca, bir dinle ilgili eğitim-öğretim faaliyeti kişilerin isteğine bağlıdır. Diğer taraftan geçtiğimiz yıl pilot uygulaması yapılan ve bu eğitim-öğretim döneminde tüm okullarda uygulanacak olan Çevre Duyarlıyım, Değerlerime Saygılıyım (ÇEDES) ve benzeri projelerle okulda (zorunlu ve seçmeli olan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi alanındaki dersler dışında) dini içerikli etkinliklerin artacağı anlaşılmaktadır.

Başta ÇEDES olmak üzere Milli Eğitim Bakanlığı'nın veya mülki yönetimlerin herhangi bir basamağında çeşitli vakıf ve derneklerle imzalanan tüm protokoller için, çocuğumun ders veya ders saati dışında bu etkinliklere katılmasına, bu etkinliklerde görev almasına; öğretmen olmayan kişilerin bu protokoller gereği okul içi veya dışında, ders veya teneffüs saatlerinde gezi, seminer, söyleşi, toplantı yapmaları durumunda çocuğumun bu faaliyetlere katılmasına kesinlikle izin vermiyorum.

Çocuğumun eğitim-öğretim yılında bilgin ve iznim olmadan bu etkinliklere katılmaya zorlanması veya bu dilekçeden dolayı herhangi bir baskıyla karşılaşması durumunda yasal yollara başvuracağımı bilgilerinize sunarım.

Gereğinin yapılmasını arz ederim.

Saygılarımla,

...../...../2025

Ad Soyad:

Adres:

İmza:

Dilekçeyi 2 nüsha hazırlayın: Biri okulda kalsın, diğeri okul yönetiminin imzaladığı şekilde sizde bulunsun.

2. BÖLÜM: ÇOCUKLARIMIZI EMEK SÖMÜRÜSÜNDEN KORUYACAĞIZ!

A. MESEM: Çocuk İşçiliğinin Yeni Yüzü

- Daha önce sadece Mesleki Eğitim Merkezlerinde ve sınırlı sayıda öğrenciyi kapsayan “Çıraklık, kalfalık, ustalık programı”, Milli Eğitim Bakanlığının 2021 yılında aldığı bir kararla tüm meslek liselerinin içinde uygulanan yaygınlaştırılmış bir program haline getirildi.
- Meslek lisesi öğrencileri ile MESEM (Mesleki Eğitim Merkezi) programına kayıtlı öğrenciler haftada bir gün de olsa aynı binada birlikte eğitim alıyorlar. Okul idaresinin inisiyatifine göre bazen MESEM öğrencileri cumartesi ya da pazar günleri okula getiriliyor. Hafta sonu geldikleri zamanlarda ise bu defa da akranları olmayan yetişkin bireyler olan mesleki açık lise öğrencileriyle aynı binada eşzamanlı eğitim alıyorlar.
- MESEM, öğrencileri haftanın yalnızca 1 günü okula, en az 4 günü ise işletmelere göndererek çocukları ucuz işgücü haline getiriyor. Bugün âdeta piyasa için “hazır işgücü deposu” olarak görülen okullarımızda uygulanan MESEM’le öğrenciler erken yaşta üretim süreçlerine dahil ediliyor, çocuk emeği meşrulaştırılıyor, iş sağlığı ve güvenliği göz ardı ediliyor.
- MESEM uygulamalarıyla eğitim hakkı yok sayılıyor ve genç kuşaklar yalnızlaştırılıyor.
- Birçok işletme/işyeri, cumartesi-pazar günleri, hatta idari izin olan milli ve dini bayram tatillerinde bile bu öğrencileri işe çağırabiliyor. Zaten Türkiye şartlarında denetimden yoksun olan bu tür işletmeler normalde öğrenci statüsünde olan ve gün içinde 08.00–17.00 arasında çalışması gereken bu öğrencileri sabah 07.00’den akşam 19.00-20.00’ye kadar herhangi bir fazla mesai ücreti vermeden çalıştırabiliyor. Daha kurumsal ve büyük ölçekli işletmelerde ise bu öğrenciler çalışmamaları gereken 2’li veya 3’lü vardiya sisteminde gece vardiyasında dahi çalıştırılabilir.

- Öğrenciler, resmi olarak çalışan kişi sayısı 20'den az işletmelerde asgari ücretin 2/3'ü (üçte ikisi), çalışan sayısı 20'den fazla olan işletmelerde asgari ücretin 1/3'ü (üçte biri) oranında aylık ücret alıyor. İşveren/patron bu ücreti her ayın 8'ine kadar öğrencinin ebeveynleri aracılığıyla açmış olduğu banka hesabına yatırıyor, dekontu ise ilgili okul ve kuruma ulaştırıyor. Devlet ise işveren/patronun yatırmış olduğu ücretin tamamını kendisine işsizlik fonundan "devlet katkısı/desteği" adı altında iade ediyor. Yani öğrencinin ücreti, işsizlik fonundan karşılanıyor. 2021-2022 eğitim öğretim döneminde başlanan patronlara devlet desteği (sermayeye kaynak aktarımı), 5 eğitim öğretim dönemi için planlandı. Ancak cumhurbaşkanının bunu 10 yıla kadar uzatma hakkı var.
- MESEM'e kayıtlı öğrencilere Mesleki Eğitim Merkezi veya meslek lisesi tarafından sağlık-hastalık-kaza sigortası yaptırılıyor. Bu sigorta öğrencinin emeklilik durumunu etkilemiyor ve ona bir avantaj sunmuyor. Okulun yaptığı sağlık, hastalık ve kazayı içeren sigortanın yanı sıra öğrencilere temel iş sağlığı ve güvenliği eğitimi veriliyor. Bu da çoğu zaman üstünkörü anlatılan ve imza attırılan kâğıt üstünde kalan bir uygulama olarak işletiliyor.
- Devlet, işletmelerin yapması gereken iş sağlığı ve güvenliği eğitimini ve alınması gereken önlemleri yasada olmasına karşın zorunlu tutmuyor, denetlemiyor ve önemsemiyor. Patron kendince masraf olarak gördüğü iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili önlemleri zaten para harcamamak için yapmıyor ve maalesef birçok öğrencimiz iş kazaları/cinayetlerine kurban gidiyor ya da sakat kalıyor.
- Okulların ayrıca öğrencinin gittiği işletme, veli ve okul arasında imzalanan sözleşmeyle ilgili de yükümlülükleri bulunuyor. Okullar, karşılıklı imzalanan bu sözleşme uyarınca işletmenin öğrenciye karşı olan yasal yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini, öğrenciye işi doğru öğretip öğretmediğini kontrol etmekle görevli. Meslek lisesinde görevli öğretmenler en az haftada 1 gün sorumlu oldukları işletmeye gidip denetim yapmak, öğrenciyle görüşmek ve her şeyin kurallara uygun olup olmadığını denetlemekle yükümlü.

- Bu işleyişteki aksaklıklarsa şöyle: Okulların, denetim ve koordinatörlük görevlerini yeterince ciddiye almaması; öğretmenlerin en az haftada 1 gün gidip yapmaları gereken işyeri denetimlerini düzgün ve düzenli yapmamaları; öğrencilerin işletmeyle ilgili şikâyetlerinin okullar tarafından dinlenmemesi ya da önemsenmemesi; işyerlerinin kurallara uygun davranıp davranmadıklarının gereken nitelikte denetlenmemesi.
- Birçok öğrenci özellikle küçük işletmelerde fiziksel şiddet, sözlü şiddet, küfür, hakaret, aşağılama, bezdiri (mobbing), iftira ve tacize maruz kalıyor. Bu tür durumlarda patronun haklı olduğu, hatalı olanın öğrenci olduğu belirtiliyor; “mutlaka sen bir şey yapmışsındır” ya da “eti senin kemiği benim” gibi anlayışlarla öğrenciler daha 14 yaşlarından başlayarak birçok olumsuz durumla çaresizce baş başa kalıyor.
- Son iki yıldır MESEM, akademik olarak başarısız olan çocukların ve sınıf tekrarı yapanların gideceği tek adres haline getirildi. Bir öğrencinin açık liseye kayıt yaptırması için 2 yıl sınıf tekrarı yapması gerekiyor. Bu nedenle okul terkleri büyük ölçüde artmış durumda. Özellikle meslek liselerinde sürekli devamsız öğrenci oranı %15-20’leri buluyor.
- Ortaöğretim Kurumlar Yönetmeliğinde sınıf geçme koşullarının ağırlaştırılması nedeniyle geçen yıldan bu yana sınıf geçme oranları 9 ve 10. sınıflarda çok düştü. Nitelikli okullar dışında normal Anadolu lisesi ve meslek liselerinde sınıf geçme oranı %50-60 kadar. Sınıf tekrarı durumuna düşen bu öğrenciler eğitimden, arkadaş ortamından uzaklaşıyor ya da velileri tarafından artık okula gönderilmiyor. Örgün eğitimde milyonlarca kayıp öğrencimiz var.

- 8. sınıfı bitiren bir öğrenci bir örgün eğitim kurumuna tercih yapmazsa Milli Eğitim Müdürlüklerince resen yerleştiriliyor. Artık öğrenci açık liseye kendi isteğiyle kayıt yaptıramıyor. Açık liseye kayıt hakkı, yalnızca lisede iki yıl üst üste sınıf tekrarı yapan ve örgün eğitim hakkı biten öğrenciler, bir yıl sınıfta kalıp ikinci yıl devamsızlık nedeniyle sınıfta kalan öğrenciler, disiplin cezası alarak örgün eğitim dışına çıkan öğrenciler, hafızlık belgesine sahip olanlar ile milli sporculara tanınıyor. Dolayısıyla bunların dışında kalan öğrencilerin gidebilecekleri tek yer MESEM.

Kısaca bu sistem:

- Öğrenciyi okuldan ve akranlarından uzaklaştırır,
- Çocuk bedenine ağır gelen iş yükü dayatır,
- Yoksulluğu kalıcılaştırır,
- Çocukları geleceklerinden, hayallerinden koparır.

Her ne kadar "ücret" veriliyor gibi gösterilse de bu uygulama, gerçek bir eğitim hakkının yerine çalışma hayatına zorla dahil edilme anlamına geliyor.

Mesleki ve teknik eğitim:

- Bilimsel olmalı,
- Demokratik değerlerle inşa edilmeli,
- Uluslararası düzeyde kabul görecektir standartlara sahip olmalı,
- Yalnızca işgücü değil, düşünen ve üreten birey yetiştirmeli,
- Gençleri ucuz işgücüne dönüştürmeyi değil, haklarını bilen, sorgulayan bireyler haline getirmeyi hedeflemelidir.

Bu ilkeler doğrultusunda başlıca talepler şunlardır:

- MESEM sistemi (eski adıyla “çıraklık-kalfalık eğitimi”) 2021 öncesinde olduğu gibi sınırlı olarak işletilmeli; süreç, buraya kayıt yaptıracak öğrencinin yalnızca kendisinin ve velisinin kararına göre değil, uzman bir rehberlik ve pedagog yönlendirmesiyle uygulanmalıdır.
- Meslek liseleri bünyesindeki MESEM programları kapatılmalıdır. Meslek liseleri, 3 ya da 4 yıl eğitim veren, son yıl staj uygulaması yaptıran, ancak öğrenciyi eğitim ve öğretim sürecinden, akranlarından, öğretmenlerinden koparmayan, nitelikli eğitim kurumları haline tekrar dönmelidir.
- Çocuk işçiliği yasal hale getirilmemeli, ortadan kaldırılmalıdır.

B. İşyeri Stajlarında ve MESEM'de Hak İhlalleri

MESEM veya staj kapsamında çalışan öğrenciler:

- Ağır işlerde çalıştırılıyor.
- Uzun saatler çalıştırılıyor.
- Öğrenciler ücretsiz/ucuz işgücü olarak görülüyor.

Hak ihlallerinde nereye başvurabilirsiniz?

- İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
- Alo 170 (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı)
- Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK)
- Baroların çocuk hakları merkezleri
- Eğitim sendikaları
- CİMER

C. MESEM'e Karşı Ne Yapabiliriz?

- Çocuğunuzu MESEM'e göndermeniz için dayatma varsa dilekçeyle itiraz edin. Veliler olarak bir araya gelip okul yönetimi ve İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne toplu dilekçe sunabilirsiniz.
- Diğer eğitim yollarını (açık lise, normal meslek lisesi vb.) araştırın.
- Eğitim sendikaları ve veli platformlarıyla bağlantıya geçerek dayanışma ağı kurun.
- MESEM kaynaklı iş kazaları, hak ihlalleri yaşanırsa CİMER, SGK, baro, çocuk hakları kuruluşlarına başvuru yapın.

SONUÇ

BİRLİKTE GÜÇLÜYÜZ, HAKKIMIZI SAVUNALIM!

- Çocuklarımızın emeği değil, geleceği değerlidir.
- Bilimsel, laik ve kamusal eğitimi savunmak hepimizin sorumluluğudur.
- Her okulda veli dayanışması kurulmalıdır.
- Eğitim politikalarını belirleyenler üzerinde baskı yaratmak için birlikte hareket edilmelidir.
- EĞİTİM PAZARLIK KONUSU DEĞİL, BİR HAKTIR!
- ÇOCUKLARIN YERİ FABRİKA DEĞİL OKULDUR!
- ÇOCUĞUNUZUN GELECEĞİNE SAHİP ÇIKIN!
- Eğitim, hiçbir inancın aracı haline getirilemez.
- Her çocuğun eşit, bilimsel, laik ve çağdaş bir eğitim alma hakkı vardır.

Dayanışmayla, farkındalıkla, cesaretle...
Çocuklarımızın aydınlık geleceğini birlikte inşa edelim.

Din dersi muafiyet dilekçesi QR kodu

ÇEDES projesi kapsamında yapılan etkinlikler için izin dilekçesi QR kodu

Dilekçelere QR kodları taratarak ulaşabilirsiniz

